

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAI

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Városi polgármester- választás előtt.

(Dr) Országos, sőt világra szóló
események foglalkoztatják ma az emberi
elméket. Mintha az öreg föld sarkából
kifordult volna, valóságos bábeli zür-
zavar izgatja a népeket.

Ez a különleges állapot minket
sem hagy érintetlenül itt, a magyar
haza keleti határszélén, a Hargita, Bud-
vár és Csicsér hegységek aljában. Mi
is érdeklődünk az országos és vilá-
gesemények iránt, de azért a magunk
helyi, speciális bajainkról sem feled-
kezhetünk el, mert ezek egészen köz-
vetlenül éreztetik hatásukat és pedig
velünk, kizárólag e székely anyaváros
polgárságával.

Az esztendő végét járjuk és egy-
uttal a hat éves városi tisztviselői cik-
lus befejezése előtt állunk. A város tíz
választott tisztviselőjének megbízatása
lejár és a rendelkezés alkotmányos
joga, visszazáh a képviselőtestület
tagjaira.

Nagy és igen nehéz feladat hárul
most tehát a városatyákra, kik az egész
közönség legközvetlenebb érdekeit vál-
lálván képviseljükbe, minden szemé-
lyes befolyás nélkül: Székelyudvarhely
város igaz, becsületes, lelkiismeretes
szolgálatát kötelezettek szemelőtt tartani.

A városi tisztviselői állásokra
9303—912. sz. alatt a vármegye alis-
pánja már kiírta a pályázati hirdetést,
melynek határideje december 16 án le-
jár. Ez a dátum egy kis politikával van
a hirdetménybe írva, mert úgy szól:
„december hó 16-ik napjáig“ a pályá-
zati kérvényeket be kell adni az alis-
pánhoz. Nézetünk szerint tehát decem-
ber 15-én már ott kell legyen a pályá-
zati kérvény, mert hanem „elkészten“
talál beérkezni. Ez különben a pályázni
szándékozóknak szól.

Minket, illetve a nagyközönséget
a választás érdekelhet csupán. Ehhez
pedig — a szavazáson kívül — köze
van e város minden polgárának. Köze
van, mert a terheket mindnyájan hor-
dozzuk és akkor, midőn a pótdókat
a város vezetősége javaslatba hozza s
a képviselőtestület, melynek tagjait mi
küldjük a forumra, e pótdókat meg-
szavazza, mindnyájunkra terhet ró.

Nehogy rosszul essék tehát a kép-
viselőtestület egyetlen tagjának sem az,
mikép a polgárság szintén hallatni ki-
vánja kialakult meggyőződését és arra
kéri a képviselőtestületet, hogy a le-
hető legéberebb figyelemmel a város
egyetemes érdekeire, adja majd sza-
vazatát az arra igazán érdemes férfiakra.

Igen lényeges, Székelyudvarhely
város anyagi és erkölcsi érdekeit mé-
lyen érintő, fontos kérdés a polgármes-
teri állás betöltése. Ettől függ a jö-
vendő fejlődés mikéntje. Azt hisszük,
ebben mindnyájan egyetértünk. Ezt

senki letagadni nem akarja, de nem
is tudja.

Már most, ha visszatekintünk az
elmúlt évekre, hol és minő biztosíté-
kot, reménységet találhatunk a jö-
vőre!?

Ugy-e, a Gotthárd János polgár-
mestersége alatt és annak idejében tör-
tént a legutóbbi népszámlálás?

Ugy-e, hogy ezzel a népszámlál-
ással kapcsolatosan újabb és óriási
terhek hárultak a város összes lakos-
ságára?

Ugy-e, hogy a fogyasztási adókat,
az iparigazolványok díját felemelték?

Miféle ellenszolgáltatást kap ezért
a közönség!? Semmit. Épen semmit.
De mégis: az eddigénél sokszorosan
drágábbá tették a megélhetést.

Igen ám, de hát ezzel szemben a
város közönségét kárpótolta-e valami-
lyen formában a polgármester?

Igyekezett-e arra, hogy a súlyos
terhek alatt roskadozó kereskedő és
iparos osztály, a válsággal küzdő gaz-
dalkodó közönség új jövedelmi forrá-
sokhoz jusson s a mesterségesen reá-
rótt fölösleges kiadásokat fedezhesse?

Nem. E helyett kijárták azt, hogy
még mielőtt az évek óta vajudó vám-
tariffa életbe léphetett volna, a városi
tisztviselők fizetését oly magasra emel-
ték, ami sehogyan sem áll arányban
teherviselő képességünkkel.

De hát ha még arányban állana
is? Arra volnánk hivatva csupán, hogy
gondosan fésült, gavallérosan öltözködő,
s ami közügyeinkkel épen semmit nem
törődő egyéneket dodelgessünk akkor,
ha a közérdek világos hárára történ-
nék is!?

Nem uraim! Régen elhangzott
igazság: Nem a közönség van a tiszt-
viselőért, hanem megfordítva, a tiszt-
viselőnek kell lennie a közönségért.

Gondolkozzék minden egyes kép-
viselőtestületi tag a közelmúlt évek
eredménytelenségeiről. Elmélkedjék ar-
ról, hát mindennek úgy kellett-e tör-
ténnie, amiként történt? És ha ezek-
ről bárki is behatóan, elfogultság nél-
kül mond bírálatot, reá kell jöjjön, sa-
ját szemével meg kell győződnie ar-
ról, hogy ezek a rothadt, büzhödt ál-
lapotok, tovább így nem maradhatnak.

Friss levegő, más légáramlat szük-
séges a városházához. Elég volt a tes-
pedésből, a lakosság indokolatlan meg-
terheléseiből. Állítsunk vezérnek oda
olyan erőt, ki a becsületes, ügybuzgó
munkásságban megedződött és a cse-
resznyefa szivarszipka gondos tisztoga-
tásán, szakállrendezésén kívül, másra
is volt ideje...

Éljen tehát Soó Domokos!

— Mindenik új előfizető,

aki a következő negyedévre most előfizet, a
„Székely-Udvarhely“ ez évben megjelenő
összes számait ingyen kapja.

Az oklándi székház az esküdszék előtt.

— Hétfőn lesz a főtárgyalás. —

Azt hisszük, Udvarhelyvármegye közön-
ségének még élénk emlékezetében van az a
hirlapi felszólalás, mely a „Székely-Udvar-
hely“ folyó évi 30-ik és a reá következő
számaiban megjelent.

Hat számban történt említés az oklándi
járású székház ügyéről.

Ezek közül a marosvásárhelyi kir-
ügyészség csupán kettőből, később pedig a
vádtaács már csak egy számból böngészett
ki olyas valmit, ami — szerintük, mint vád-
lók szerint — bűncselekmény látszatával
birna.

Az inkriminált részek is folyton szűkebb
térre szorultak s ha a vádirat ellen beadott
kifogásaink alapján, a vizsgálat kiegészítést
nyer és a mentő tanukat kihallgatják vala,
esküdszéki főtárgyalásra — a tényleges va-
lóság kivizsgálása után — szükség sem lett
volna.

Különben az ügyről magáról, Erdély
legtekintélyesebb napilapja, a kolozsvári
„Ellenzék“ ezeket írja:

Udvarhelyvármegyében nagyot és me-
részet gondoltak. Kigondolták azt, hogy járási
székház kell Oklándra, a szolgabírói hivatal
elhelyezésére. E praktikus gondolatot tett
követte. Mihelyt Khuen-Héderváry Károly
gróf helyébe Lukács László miniszterelnök
jutott, azonnal kijártak 40,000 K-át az ok-
lándi járási székház megvásárlására a kor-
mánytól.

Mert hát a járási székház már meg is
volt építve, azt előre kiszemelték, csak épen
a vármegyére, mint új gazdára és az állam-
tól kikönyörgött 40,000 koronákra várt.

A házat megépíttette volt Dr Hinléder
Fels Ernő ügyvéd, a volt orsz. képviselő,
aki édes testvérbátyja Ákosnak, Udvarhely-
vármegyei tisztifőügyésznek, sógora Dr Se-
besi János alispánnak és az oklándi járás
főszolgabírójának is.

A szákház céljára — habár a vármegye
urai semmiféle versenytárgyalást nem hirdet-
tek, a pályázati hirdetést is mellőzték —
mások is felajánlották az általános felfogás
szerint célszerűbb és lényegesen olcsóbb
telküket.

Azonban a vármegye vezetői egyedül
csakis a Dr Hinléder Fels Ernő házat talál-
ták a megyére nézve előnyösnek. Pedig ez
a telek mindössze 681 □ öl területű és úgy
a pincéje, mint a jégverem, ma is tele van
büzhödt, egészségtelen talajvízzel, mely a
drága épület szilárdságában előbb-utóbb nagy
kárt tehet.

A „Székely-Udvarhely“ című ellenzéki
lapban felszólalás történt annak idején a
célszerűtlen vásár miatt. Nevezett lap elmon-
dotta, hogy az oklándi főszolgabírónak évi
520 K lakbér jár és így nem lehet méltá-
nyos az, mikép természetben mégis 2000 K-ás
lakást kapjon; lévén a 40,000 K vételár 5
százalékos kamata évi 2000 K.

Mert t. i. a privat guszttusra, nagy cif-
rán és sok fölösleges költséggel felépített
tornyos házat, utóbb csakis főszolgabírói la-

kásnak szánták és legkevésbé sem a hivatali helyiségeket befogadó, tulajdonképpeni járási székháznak.

Járási székház tehát maig sincs még Oklándon. De 40,000 koronás főszolgabírói lakás van.

A járási székházat majd csak ezután fogják megépíteni és pedig abból a 18,000 K összegből, a melyre a jövő évi állami költségvetés terhére 15,000 K-át ígért a belügyminiszter.

A nevezett újság csodálkozással tett említést a közvélemény nyomása alatt a dolgok illetlen állásáról. Felsorolta a rokonságot is. Olyanformán nyilatkozott, mintha azt mondanók a jó közmondással, hogy: „A légszentebb szentnek is maga felé hajlik a karja“.

Egyéb sem kellett a vármegye élén álló székház-vásárló uraknak, nyomban sajtópert indítottak: Betegh Pál, az ellenzéki „Székely-Udvarhely“ c. újság, már rég óta üldözött szerkesztője ellen.

E furcsa vásár ügyében december hó 9-én lesz a sajtó-ügyi esküdszéki főtárgyalás Marosvásárhelyt. Kíváncsian várjuk a hazafias marosvásárhelyi esküdpolgárok ítéletét, akik annak idején, a darabontok korszakában, oly fényes elégtételt szolgáltattak az akkor is méltatlanul üldözött lapszerkesztőknek.

Adventkor.

Ebben a nehezen virradó téli időben az éjszaka fátyola még erősen ráterül a falakra, amikor megszólalnak a templom hangjai és hajnali áhitatra hívják a hívőket. A templomok misztikus fényt hintenek bele a sötétségbe, és mintha még azok lelkére is hatással lenne ez, akiket székepszis tart karjaiban. Boldog, akinek hite van, boldog, aki bizik a jövőben.

Bizzunk-e a magyarság jövőjében? A legutóbbi népszámlálás adatai szerint tízmillió magyar voltánk, ebben a hazában az összes nemzetiségekkel számítva, mi vagyunk abszolút számerőben.

Csak hogy ne bizzuk el magunkat. A mostani Balkán-háború megmutatta, hogy kis nemzetek nemzeti lelkesedése mily óriási tényező. Hogy sokszor nem a számok, hanem a nemzet lelkesedése beszél. És vajjon nincs-e minálunk sok tünet arra, hogy a nemzeti lelkesedés lángja nem lobog már úgy a magyarban, mint eddig. Ha csak azt nézzük, hogy mily sivár közönnyel figyeljük a közviszonyok zavarát, az alkotmányos gépezet megakadását, — lehetetlen nagy szomorúsággal erre nem gondolni. A nemzeti fellendülés elmúlt szép idejére, amelyet a korszellem nivellál, mondjuk az általános nagy emberszeretetre.

A nemzeti eszme amugy is fakulóban van. Varázsa elvesz és csak ifju, fejlődni tért foglalni akaró nemzetek hatalmas lendítője még most is. Egész Európában végig száguld a kozmopolita érzés új uralkodó eszméje, még leginkább megkímélte, a kontinensen Németországot és a sziget Albiont. Azok a jelszavak, amelyeket nemzetközileg a munkásság követel, az általános emberi szeretet érzelmeinek kedvezőek, de a nemzeti eszmének kárára vannak. ezért esik gondba sok nemzete nagyságáért aggódó hazafi, mikor e jelszavak nálunk oly hatalmas kopogtatják a közéletnek minden ajtaját. Ki volna olyan botor, hogy a haladástól elzárkózzék és egy európai uralkodó szellemnek elenálljon, ám mégis a nemzeti érzés megmentésére kell törekednünk. Ez volt az az öserő ezer évig, legyen ezután is. Lehetetlen emberi természetünk szerint, hogy a nemzeti karakter feláldozásával, egyéb téren is ne veszítsünk.

Most, mikor hamar ereszkedik rá a

tájjra az esti sötétség; most, amikor a hajnal virradásába beleszól az adventi harangszava; most, amikor ebben a ködös időben a nemzeti nagyság számbeli erejét élénkítjük — most, gondolkozzunk, elmélkedjünk azon, hogy a faj szaporodása, a nyelv terfoglalása, egyuttal jelenti-e a nemzeti erőnek szaporodását, a nemzetnek terfoglalását? És ha nem jelenti, akkor tegyük róla, mindenki a maga hatáskörében, hogy a nemzeti eszmények fénylő csillaga ragyogjon fel újra.

Szellemi téren is csak azt szabad támogatnunk, ami nemzeti irányú és nem kozmopolita. Ám terjedjen a nyugat eszméi: de lássuk el őket nemzeti tartalommal. Mikor a kozmopolita irodalom mai nagy bevonulását tartja, az ember aggódva gondol arra, mennyi magyar lelket mérgez meg a világpolgárság eszméje.

Vajjon ilyen adventből következik-e a nemzeti megváltás újjászületése, vagy legalább régi nemzeti eszményeink új és dicsőbb korszaka! N. U.

Történeti arckép.

Ki az a Heltai Ferenc?

Pardon! Nem mi kérdezzük és nem is mi felelünk rá.

Minket az egész dolog csak annyiban érdekel, hogy Heltai Ferenc — az oklándi kerület munkapárti képviselője és a székelyderzsi derek tanító pár méltatlan áthelyezettje.

Hanem a „Budapesti Naplót“, a kormányának e befentes félhivatalos szócsövét, már igazán érdekli s úgy hisszük — az oklándi választóknak is szíveséget teszünk, ha a nevezett kormánypárti újság közleményét velük megismertetjük.

Szól pedig ez maigyen:

„Ki az a Heltai Ferenc? Egy ur, aki negyedszázad óta szerepel a magyar közéletben és ezalatt sok millióval gazdagabb lett. Azonfelül olyan ember, aki megvesztegetéssel próbálta keresztülvinni az általa igazgatott gázgyár szerződésének megújítását, holott ezzel hivatalos számítás szerint 200 millió koronával megkárosította volna azt a fővárost, melynek bizottsági tagja volt. Olyan ember, aki azonnal vállalkozott a városított gázgyár igazgatására is, mihelyt az előbbi terve dugába dőlt. Olyan ember, aki örömtűzek közt átvette a város számlájára azt az addig is általa igazgatott, tehát általa jól ismert gázgyárat, melyről csak a 21 millió vételár után jelentette ki, hogy — ócskavas. Olyan ember, aki a főváros gázgyarának sutytyomban megrendelt 30 millió ára szént, holott ehhez semmiféle szabályozott joga nem volt. Olyan ember, aki ezért, hogy gázigazgatói állását, jövedelmét, „anyagbeszerzési jogát“ és mérhetetlen, korlátlan, majdnem királyi hatalmát, melyet magának kikötött, zavartalanul megtartsa, lehetetlenné tette az erdelyi földgázforrásokban rejlő milliárdok értékesítését, a fővárosi drágaságnak ezzel járó enyhítését és az egész ország ipari életének föllendítését.

Ilyen ember ez a Heltai! És mert ilyen ember, tehát senki se veheti rossz néven, senki se tagadhatja meg tőlünk azt a jogot, hogy tegnapi gyanúsító, jogtalan, a közéleti illembe és a hazafias tartózkodás kötelességeibe ütköző kirohanása mögött — megint csak magánérdeket, megint csak személyes, önző, számító szempontot, megint csak a közérdekkel ellenkező háttérrel keressünk. Kerestünk és egyet-mást már meg is találtunk.

Azt mondja Heltai ur abban a tegnapi beszédben, hogy az államvasut: „anyagbeszerzési vállalat“. A beszéd végén pedig leckéztető hangon mondja:

„hogya a kereskedelemügyi miniszter ur nem nyul bele vaséréllyel az államvasutak igazgatásába és nem valószínű meg az államvasuti igazgatás reformját, elsősorban nem veszi el az államvasutak igazgatásától az anyagszerek kezelését és nem ruházza azt, külföldi mintára, egy külön az ő vezetése alatt álló hivatalra, akkor ott rend, felelősség, szigorú takarékos gazdálkodás soha sem fog meghonosodni. (Mozgás.)

Hát mi úgy érezzük, hogy itt van a kutya eltemetve. L'appetit vient en mangeant. Evés közben megjön az ember étvágya. Evés közben — „anyagbeszerzés“ közben. Heltai ur az „anyagbeszerzés“ címén minden alap nélkül meggyanúsítja az államvasut igazgatóságát. És azután előáll a jótanácsos. El kell venni a vasut igazgatóságától az anyagbeszerzést, melynek rejtett izéről olyan sok jót tud a gázigazgató ur — a saját étkezésének emlékei folytán. Külön anyagbeszerzési központot akar. És annak persze egy külön vezetőt. Hogy kit? meg van róla a véleményünk. Bizonyára olyan valakit, aki az eddigénél is jobban megerősítene, megalapozná Heltai Ferenc hatalmát a fővárosi „anyagbeszerzés“ terén. Sőt, ki tudja? Talán hidat alkotna arra, hogy Heltai ur egyes kirándulásokat tehessen az országos „anyagbeszerzés“ kevésbé kényelmes, de terjedelmesebb területére.

Olyan embernél, mint Heltai Ferenc, a kinek multjában annyi az olyan közéleti tevékenység, mely magánérdeket szolgált a közérdek rovására, mindenestre jogunkban áll föltételezni, hogy ez a közérdekkel olyan nyilvánvalóan ellenkező tegnapi szereplése is valamilyen önző, magánérdekű háttérrel takar. Heltai Ferenc tegnap azzal kezdte a posta és a vasut ellen irányuló kirohanását, hogy: „Lasciate ogni speranza!“ Mi pedig ezzel az igazán csak nagy költői elme mélyében fakadható legeslegsomorubb mondással végezzük. Mert ott, ahol — mindezek dacára Heltai Ferencnek még mindig tere nyílik a közszereplésre: ott már igazán le kell mondani még a reményről is...

„Szóval, a Heltai jár, ott lába nyomán — mégfü sem terem — közjóra.

HIREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa már 18 hosszú esztendő óta a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek a megszágyenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztességi határain belül követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy a vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amely a jövőben is szolgálni kíván. Kérjük tehát az előfizetés megújítását és a hatalom elnyomásával szemben az igazságot s becsületes hazafiságot hirdető lapunk támogatását és terjesztését.

— Polgári fillérestély. A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület e

hó 10-én rendezendő fillérestélyén dialogot adnak elő: Mihály Iluska és Bodrogi Balázs, cimbalomszólót játszik: Málviánszky Piroska, szavai: Bokor Lajos, énekel: Székely Jenő, melodramát ad elő: Zöldágyi Rózsika, a képviselőjelöltet előadják N. N. urak. Az estélyt Balázs Ida és Fülöp Mariska rendezik.

— **A takarékpénztári betétek és a háboru.** A háboru nemcsak a csatatéren pusztít, de a közgazdasági élet forgalmában is. Már a háborútól való félelem okozta azt, hogy a betevők megrohantak néhány takarékpénztárt s nagymennyiségű betét visszafizetését követelték. A nép széles rétegeiben az a téves és gazdaságilag primitív felfogás vált urrá, hogy háboru esetén a betétek az ellenség prédájává válhatnak. Ez nem felel meg a valóságnak s ez téves felfogás, mert a takarékbetétek háboru esetén sincsenek veszélyeztetve, sőt a hágai konvenció értelmében még a győztes ellenfélnek sem áll jogában kezét a nép takarékbetéteire rátenni.

— **Műsoros estély.** A róm. kath. főgimnázium Mária-kongregációja f. hó 15-én műsoros estélyt rendez, amelyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja a Rendezőség. Részletes műsor e lap következő számában fog megjelenni.

— **A hitfelekezeti kántortanítók.** Téved, aki azt hiszi, hogy ez a diszparitáció szószaporitáción alapul. 1907 óta háromféle kántort ismerünk. Hitfelekezeti, állami és községi. Az utóbbi kettő jelentvén ama kántort, akit az állam, vagy község ad kölcsön az egyháznak. Már most lássuk, fizetés dolgában hogyan áll közöttük a viszony. Az 1907. évi XXVII. tc. 11. §-a értelmében csak a hitfelekezeti kántortanító tanítói és kántori járandósága számitandó együttesen az ezer korona alapfizetésbe, míg az állami, vagy községi iskolánál alkalmazott tanítók kántori járandósága az alapfizetésnél figyelembe nem vehető. Ez kétségtelenül nagy anomáliája az 1907. évi törvénynek. Már maga Aponyi Albert gróf, akkori kultuszminiszter megígérte, hogy a hitfelekezeti kántortanítók ezen sérelmét orvosolja. Annál nagyobb kíváncsisággal várják tehát az érdekeltek az új fizetés-tervezet nyilvánosságra hozatalát, remélvén, hogy eme súlyos diszparitást megszünteti. Ebből azonban aligha lesz valami, tekintve, hogy az új tervezet is az egyenlőség elvén épült.

— **A községi jegyzők újabb vesztesége.** Az adóbevallási ivatek, ahol az adóköteles fél nem volt képes azokat szabályszerűen kitölteni, a községi és körjegyzők töltötték ki s minden bevallási ív kitöltéséért 20, illetve 40 fillért szedtek, mely mint mellékes jövedelem a kormányhatóságilag jóváhagyott törvényhatósági szabályrendelet értelmében megillette őket. Ismerve a falusi viszonyokat, ez a 20 és 40 fillér, ha nem is emelkedett nagy összegre, mégis csak biztosított pár száz korona mellékjövédelmet. A városi nép sem igen képes az adóbevallási ivatek szabatosan kitölteni, mennyivel kevésbbé tud ennek a polgári köteletségnek a falusi köznep eleget tenni. Az ivatek legnagyobb részét a jegyzők töltötték ki. Ezután is ők végzik ezt a munkát. Az új törvény továbbra is a jegyzők köteletségévé teszi az olyan adózóknál, akik nem képesek a bevallási ivatek kitölteni, ennek a munkának a teljesítését, mégis azzal a kőtömböséggel, hogy ezután azért egy fillért se számíthatnak; az új adótörvény kifejezetten megmondja, hogy a jegyzők az adóbevallási ivatek díjtalanul kötelesek kiállítani. A jegyzők között most az a felfogás került felszínre, hogy tekintettel a kormányhatóságilag jóváhagyott s hatályon kívül nem helyezett törvényhatósági szabályrendeletre, szerzett jogaikhoz tovább is ragaszkodnak, mert ha lassanként minden mellékjövédeltől elesnek, csak a munka ma-

rad meg és a kötelesség, mely évről-évre több és szigorubb: akkor a jegyzői fizetések megfelelő emeléséről is gondoskodni kell.

— **Az eltörtött ünnepek és a bíróságok.** X. Pius pápa a „Motu proprio de diebus festis” címmel kiadott iratában tudvalevőleg felmentette a híveket a misehallgatás kötelessége és a szolgai munka tilalma alól Urnapján, Karácson, Husvét és Pünköst másodnapján. Gyertyaszentelő Boldogasszonynapján (február 2-án), Gyömolcsoltó Boldogasszonynapján (március 25-én) és Kisasszonynapján (szeptember 8-án). Mivel azonban e napok ünnepi jellegét nem szüntette meg, az igazságügyi miniszter elrendelte, hogy a megjelölt napokat az igazságügyi hatóságok ügyvitel szempontjából továbbra is ünnepnapoknak kell tekinteni s a királyi bíróságok és a királyi ügyészségek részére kiadott hivatalos naptárban vörös betűkkel kell feltüntetni.

— **A NAP a magyar újságírás szenzációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, aminthogy azonnal konstatalni fogja azt is, hogy A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: Brun Sándor. Dr. Hajdu Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar újságírás kitünőségei. Példányszama amerikai újságsiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 6 fillér. Előfizetési ár: egy évre 18 korona, felévre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egy hónapra 1 korona 60 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A NAP-ra!

— **A Hét.** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonnegyedik esztendőjét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkoznak arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdetül fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatokon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciaságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szép adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, am szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nivót többre becsüli, mint a felkapott jelzőket, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar lapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglévő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félévre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszíni ház-utca 22.) ingyen küld.

Közgazdaság.

Elkallódó milliók. Az értékpapirokban való tőkeelhelyezés ma már nálunk is szélesebb körökre terjed. Legalább egy sorsjegye mindenkinek van, de meglehetősen mennyiségben birtokolnak részvényeket, zálogleveleket, állampapírokat, szóval kamatozó értékpapírokat. Ami különösen az állampapírokat illeti, a pénzügyminiszter csak nemrég konstataálta azt a tényt, hogy ma már 424 százaléka a magyar állampapíroknak belföldön van elhelyezve, míg tíz év előtt ez az arány 346 százalék volt.

Szóval Magyarországon is örverdetes módon gyarapszik az értékpapírbirtok.

Köztudomásu azonban, hogy az értékpapíroknak kezelése gondosságot követel. Tudni kell és figyelemmel kell kísérni, hogy az értékpapíroknak osztalék- vagy kamatszelvevényeit mikor és hol váltják be és ezt nem szabad aztán elmulasztani, mert ebből érzékeny károsodás származhatik. Legfeljebb 5 esztendő alatt elvélnek az ilyen kamatok és ezen idő után hasztalan jön valaki a szelvevényvel, azt nem váltják be többé, az egész elveszett.

Még jobban kell vigyázni a kisorsolásokra. A sorsjegyeket, némely részvényeket, a kötvényeket, a zálogleveleket időnkint kisorsolják. A nyereményt vagy a tőkeösszeget bizonyos idő múlva fel kell venni, mert különben szintén elvesz. Rendszerint 20 év múlva elvél a tőke és akkor már nem lehet küvetelni. De ennél is nagyobb baj, hogy a kötvények és záloglevelek, valamint a kamatozó sorsjegyek a kisorsolás után megszűnnek kamatozni, ellenben a szelvevényeket ennek ellenére beváltják és amikor 10—12 év múlva a tulajdonos rájön arra, hogy a kötvényét kisorsolták és felakarja venni a pénzt, ezt nem fizetik ki teljes összegben, hanem levonják a már beváltott szelvevényeket. Megeshetik tehát, hogy az értékpapírbirtokos ily módon a szelvevények utján felemésztí az egész tőkét, szóval, hogy az utóbbit egészen elveszíti.

Csak végig kell nézni az ugynevezett hátralékos kimutatásokat, amelyekben fel vannak tüntetve a kisorsolt, de még fel nem vett tőkék.

Olyan jelentéktelen kis sorsjegyeknél, mint a Józsv-sorsjegy 4 darab 10.000 forintos főnyeremény és számtalan kis nyeremény, amelynek már régen kihuzattak, nincsenek felvéve. A zálogleveleket és kötvényeket összevéve, legalább 40—50 millió az a kisorsolt összeg, amelyért birtokosaik nem jelentkeztek.

Ennek nyilván csak az az oka, hogy az értékpapírbirtokosok gondatlanok és hogy nem tartanak megbízható pénzügyi és sorsolási lapot, amelyből mindazt megtudhatják, amire értékpapírjaik kezelésénél szükségük van.

Ennélfogva akinek sorsjegyei és más értékpapírjai vannak, az ne mulassa el, hogy előfizessen a Pénzügyi Hírlap-ra, amelynek sorsolási mellékletét, a Pénzügyi Utmutatót a m. kir. belügyminiszter mint teljesen megbízható szakközönyt, a m. kir. pénzügyminiszter pedig, mint szakértelemmel és pontosan szerkesztett közönyt, hivatalosan ajánlott. A lap előfizetői a januári számmal ingyen kapják a Pénzügyi és Tőzsdéi Évkönyv-et, amely értékpapírbirtokosokra fontos tudnivalókon kívül tartalmazza a kezdetűl fogva kihuzott, de kifizetés végett be nem mutatott összes sorsjegyek és más értékpapírok számainak jegyzékét úgy, hogy abból mindenki maga is meggyőződhetik, hogy vajjon ki van-e már huzva, vagy nem. A Pénzügyi Hírlap előfizetési ára egy esztendőre, az összes mellékletekkel együtt, 8 korona, mely összeg legcélszerűbben postalásványon küldendő be a kiadóhivatalba: VII, Rákóczi-ut 44. szám alá.

Névjegyek a közeledő új-évre most már megrendelendők Betegh Pálnál, hol a legnagyobb választék van a legújabb divatu papirokból

húzott drótszállal.
kb. 75 százalék áram megtakarítás.
TÖRNETETLEN!
Magyar
SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK
Budapest, VI, Teréz-körut 36.

= ÉRTESETÉS. =

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és nőidivatárucikkek, készruhák, cipők, fehéreneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Eladó vagy kiadó

belsőség. Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszárművelő kedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Eladó méhek. Nyolc db országos méretű kaptár jól betelelt méhekkel eladó **László Dénes** kántor-tanítónál Fenyéden.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszárművelők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. **Kitűnő sajátermés és vörös borok.**

Szám: 5683—1912

Hirdetmény.

Homoródszentmárton és vidéke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet az 1912. évi március hó 23. napján tartott rendes közgyűlésén feloszlását elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a K. T. 249. §. 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetés közzétételétől számított hat (hat) hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A kir. törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1912. évi nov. 11-én.

Gyarmathy Ferenc s. k.

kir. tvszéki bíró.

A kiadmány hitelül:

Szama Albert
kiadó.

Feiner Szeréna hölgyfodrász és hajmunkakészítő Székelyudvarhelyt, Árpád-utca 7. sz., (Tó-utca sarokház).

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Pálmay József.

Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadó. Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címerével illusztrált mű. igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

*A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konnerth János Némethől fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kos kötetben a székelyek ösfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székbíró), a főkirálybíró, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely támasz, Székely bánja vára 1562, A darabntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, muszákat vagy hadi szemléket, a praesidium vagy hadőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a székelyek is. 1657—1691-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Névjegyek

az új-év alkalmára már most megrendelendők
Betegh Pál könyvnyomtató-intézetében. — Legnagyobb választék. — Legújabb divat szerinti minták.
— Mérsékelt árak. — Pontos kiszolgálás.